

ressò mont-rogenic

OLÍMPIA BAIGES MIRÓ: UNA MESTRA MONT-ROGENCA A FLIX I MÓRA LA NOVA

Martí Rom

www.martirom.cat

01-09-2025

A “L’ensenyament primari i la construcció de l’Estat liberal (1834-1931). De la teoria legislativa a l’aplicació pràctica: el cas del partit judicial de Gandesa” de David Tormo Benavent (Universitat de Barcelona) he trobat a Olímpi Baiges Miró¹, nascuda a Mont-roig el 12 de novembre de 1879. Va fer els estudis a l’Escola Normal de Barcelona del 1893 al 1896 i va obtenir el títol de mestra superior el març de 1897.

Primer va exercir, del 28 d’abril de 1898 al 10 de setembre de 1900, a Santa Coloma de Queralt (Conca de Barberà). A continuació, també com interina, a Sant Vicenç de Calders (Baix Penedès) on s’hi estaria del 15 de setembre de 1900 al 30 de juny de 1901. Després, de l’1 de juliol de 1901 a l’1 d’agost de 1902, anà a Marçà (Priorat). El 10 de setembre de 1902 li tocava Flix (Ribera d’Ebre). Començà com interina, però aviat, el 24 de novembre, tindria la plaça en propietat. L’any 1903 el seu sou era de 825 pessetes a l’any. S’hi estaria fins l’abril de 1914. A continuació, aniria a Móra la Nova. Aquí hi estaria fins al 1935. A continuació, permutaria el lloc amb la mestra de l’escola de Tivenys.

Internet, amb paciència i sabent quin tipus d’informació estàs buscant (que pot ser que no aconseguis trobar), a vegades és un pou de sorpreses. En un *blog* de Flix² hi ha un reportatge sobre unes antigues fotografies captades el 1906, al cementiri d’aquesta població. Són fotografies preses a morts com a record, dites “*post mortem*”.

S’explica que a l’arxiu municipal de Flix es conserva l’esquela corresponent a aquestes fotografies. Diu que era la nena de dinou mesos Núria Monlleó Baiges. Filla de la mestra mont-rogenic. Era un “*angelito*”. Les nenes de la fotografia eren alumnes seves.

Em permeto reproduir un fragment del text “Morts com vius” que vaig escriure l’abril del 2000 (“Falls d’Enginyers”) i que està reproduït en el meu llibre “La perspectiva infinita” (Arola Editors, 2024)³:

¹ Al “Anuario Riera” (1896) hi consta una probable germana seva, Estefanía, que té una botiga (“abacerías”).

² Pere Muñoz: <https://blogdepere.blogspot.com/2024/11/fotografies-post-mortem-record-de-la.html>

³ Pàg. 79.

“L’agost de 1839 es va captar a París la que sembla que fou la primera fotografia d’una persona morta presentada com si fos viva. El 1856 es publicava un anunci que proposava “*pasar a domicilio para sacar retratos de personas difuntas con la especialidad de dejar el retrato en su animación vital...*”. Eren morts com vius. Hi ha una bona col·lecció de fotografies al·lites, dins del taüt, i, quan eren nens, sovint asseguts a la falda del pare o de la mare. No es cercava la imatge sinistre sinó que eren un bell record de familiars morts. Algun cop, al costat del mort hi col·locaven un rellotge que marcava l’hora de la seva mort. A vegades aquestes fotografies es retocaven a mà per adquirir un to més afable. Les fotografies de nens recents morts es denominaven “*angelitos*”.

Recordarem que al segle XIX hi havia un alta taxa de mortalitat infantil. També se’n feien de cossos accidentats o persones assassinades. Es podia veure a la premsa la imatge morta dels més famosos bandits... (*Degut a què s’utilitzava material fotogràfic “ortocromàtic”*) per poc que pintessin els llavis dels morts (tan homes com dones) semblaven vius. Per la mateixa raó, la gent que era un xic morena semblaven negres; per solucionar-ho els enfarinaven lleugerament la cara. Fou l’inici del maquillatge fotogràfic. A vegades es pintaven els ulls sobre les parpelles ja tancades...”.

Tornant a la mestra mont-rogenca, em sorprèn que una mont-rogenca nascuda el 1879 li posessin de nom Olímpia. Sona a modern, a poc religiós.

Està enterrada a Mont-roig, al nínxol de la “Família Baiges Monlleó”. Consta a la làpida que va morir el 7 de juliol de 1938, en plena Guerra Civil. Tenia cinquanta-nou anys. Tivenys quedava massa a prop del front i deuria traslladar-se a Mont-roig.

Olímpia Baiges Miró (1879-1938) va tenir dues germanes que vivien a Mont-roig. Consten en el Cens electoral de 1932 (en el primer on hi ha dones). Són: Estefania i Virgínia. Diu que tenen 66 i 63 anys (així doncs, deurién néixer el 1866 i 1869, respectivament) i viuen a la “plaça Castelar” (actual plaça Joan Miró) núm. 1.

També he trobat que la mestra Olímpia Baiges Miró va tenir tres filles: Núria (morta als dinou mesos, 1905-1906), Alberta (1908) i Magdalena (1915-1995) Monlleó Baiges. Aquesta última és va casar amb Pere Cabré Tarragó (1905-1991).

Tenim algunes informacions sobre Alberta Monlleó Baiges. A la “Gaceta de Madrid”⁴, del 15 de maig de 1931, hi consta en la relació dels aspirants admesos a entrar a Magisteri.

A la “Gaceta de la República”, del 17 de gener del 1937, hi ha el seu trasllat de Móra la Nova a Mont-roig. Deuria coincidir amb l’anada de la seva mare al poble.

⁴ Antic “Boletín Oficial del Estado” (BOE).

A l'acabar la Guerra Civil va tornar a Móra la Nova. En el dossier “Dones rurals. Dones de l'Ebre”, Maria Cinta Nogués Homedes (Móra la Nova, 8 d'octubre de 1931) explica: “(Al acabar la Guerra Civil) vaig anar a l'escola. La Srta. Alberta Monlleó (*Baiges*) ens va preparar a quatre nenes i a mi per examinar-nos del batxillerat i ens va acompanyar a Reus...”.